

ՏՐԱՊԵՍԻԱ

ՈՐԱԳԻՐ

Զարգացման Զանգարման և Զոհարման

ԵՐԱՅՈՒՆՈՒՆՈՒՆ 82

ՕՐԱԳԻՐ

ՈՐԱԳԻՐ 17 ԵՐԱՅՈՒՆ 1842

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

8 ԵՐԱՅՈՒՆ

Լսողներու վերջի լուրերը մեծ յոյս կու տան որ շատ չերթար բոլորովին բարեկարգութեան մէջ կրնանայ ան երկիրը: Երբեք անկան Վառլու մանուկը փոյթ մը ունենալով աս բանիս վրայ, արդէն ամսուս 5 ին Սէլիմ պէյը Պէրուս խրկեց, Սէլիմի Պաշիկ - կոչւած տէրութեան շոգենաւորը՝ անանկ հարկաւոր չհամաններ տալով անոր՝ որ անշուշտ հոն հասնելուն պէս զիւրութեամբ ամեն բան կը յաջողի:

Կրտսէ թէ յիշեալ շոգենաւոր պիտի բերէ հոս, Ն. Սէլիմ - Սէրասկէր Սուլտանի փաշան:

Թերակայի արքունական պալատին նորոգութիւնը որ բանի մը ատենէ ի վեր սկսած է, մօտերէս կը լրջնայ: Երբ ամառն թէ Սէրասկէր Սուլտանի մայրը՝ աս տաքի ամառնային եղանակը հոն պիտի անցունէ:

Փոքրիկ նաւատորմի մը՝ այսինքն մէկ գործ վէժ երկու պոլիս և երկու բողբոջ, նաւարանէն դուրս ելան, ու յաջող հովի կրտսէն որ ճամբայ ելին, Երբեք անկան մէջ պտոյտ մը բնելու: մանաւանդ այն ծովեղբորը՝ որն որ չարագործները իրենց ապստամբարմուն մը բրած են: Երբ ամառն որ

աս սակաւթիւ նաւերը բաւական պիտի ըլլան թէ նաւարկութեան և թէ վաճառականութեան աղէկ ապահովութիւն մը տալու:

ԼՍՈՐԵՍՏԱՆ

Պէրուսի նամակները՝ մարտի 30, հաճելի լուրեր կուտան Լսողներու վրայով:

Նորին Սահմութիւն Սէրասկէր Սուլտանի փաշան Երբեք անկան է Պէրուս գալու, ուսկից շուտով Կոստանդնուպոլիս պիտի դառնայ, որով հետեւին հրաման որ բրած էր իրեն Սէրին Սէրասկէր Սուլտանի արդէն ամենայն աջակցութեամբ կատարել է: Եւ երբեք անձը Լսողներու մէջ ուր որ դնայ, կարող եղաւ բարեկարգութիւնը և հանգարտութիւնը հաստատել: Խառնութեան արմատները բնաջնջ ընելով, Սէրասկէր Սուլտանի կամայք համաձայն է Սահմութիւն Սուլտանի ժողովուրդը այնքան սէր ունեցան անոր վրայ, որ չորս հինգ հազար հոգի իրենց յոթարութեամբ եկան հրաման խնդրեցին անկէց ի բանս երթալու մինչև որ Սէրասկէր գան արպանայի զորքերը՝ որոնք պիտի երթան միանան Պէրուսի մէջ գտնուող զօրաց հետ: աս զօրքերուն խրկելը անշուշտ ի բանս լիւր գտնուած զէնքերը ժողովուրդ համար է: Թէ որ աս գործը զուր չի տանին բնաւ երբեք հաստատուն և տեղական չըլլար աս գաւառին խաղաղութիւնը:

զուրկներ:

Կամէր փաշան աղէկ օգնութիւն ըրաւ Սէրասկէր Սուլտանի փաշային, և շատ կողմնակիցներ գտաւ իրեն: Բայց հաստատեց նաեւ իրաւացի պատճառներով թէ զէնքերը ժողովուրդ շատ դժուարին է, և աս բանը ուրիշ կերպով գլուխ չըլլար բայց եթէ նոր խառնութիւններ ու պատճառ ըլլալով սակայն եթէ անանկ մէկ զուրկութիւն մը ըլլայ՝ որ Տիւրքներուն և Սարսիկներուն մեծերը կարող չըլլան իրենց ժողովուրդը վերստին ապստամբութեան գրգռելու, անտունը զիւրութեամբ աս գործը կը կատարել: Եւսկից զատ՝ վերջին խառնութեան մէջ Տիւրքներուն քրիստոնեաներէն և մանաւանդ Սէրին Պէշեր Սուլտանի անունը ետ առնելու համար, բոլոր իր ջանքերը պարագայ ելալով, աս հետեւալ նախք բանեցուց:

Սուլտան 26 ին կերակուր ուտելու հրաւիրեց Տիւրքի շէյխերուն մեծամեծները՝ որոնք իրենց ծառաներով ընդ ամենէն յիսուն հոգի չափ կային: Կերակուրէն ետեւ երբոր ասոնք դուրս ելան իրենց տեղը դառնալու համար, պալատին առջեւ տաճիկ զօրքերու գունդերը կը թուրքին կընէին: որոնք անոնց դուրս ելալը տեսնալուն պէս՝ երկու կարգ կայնեցան բարեկարգ համար շէյխերը՝ որ անոնց մէջէն սկսան անցնիլ: անտունը զօրքերը մօտենալով՝ անոնց չորս կողմը պատեցին, ու իսկայն շէյխերուն զէնքերը առին և մեծ զուրկութեամբ Սայտա խրկեցին զանոնք, ուրկից տաճ

ԲԱՆԼԱՍԻՐԿԱՆԻ

ԼԵՐԵՆՈՍ ՊԵՏԱՊՈԼԻՍ

Վափուէն Պանափաութի:

Լսողներու մեծ յոյս կու տան որ շատ չերթար բոլորովին բարեկարգութեան մէջ կրնանայ ան երկիրը:

(Հարցնալովութիւն:)

Սուլտան քաղաքականութիւնը և Պոլսու ինքնակալին մեղսելէն ետեւ փոխել էր: անոր յաջորդը Երբեք անկան կայսր՝ Երբեք անկան և Վառլուի մէջ մանաւոր, կը պահանջէր որ գաղափարներ գործ ելին Երբեք անկան, Օգնեցին և իրենց: Վառլուի մէջ կընար բնական աս պայմանը, որովհետեւ պատերազմ գրգռելու պատճառ մըն էր ասիկա: 1805 ապրիլի 8, Երբեք անկան գաղափարներ մը ըրաւ Երբեք անկան հետ, ու համոզեց (սաման ան տէրութիւնը) Վափուէնը կայսր չի ծանուցայ:

Երբեք անկան մեծ պատերազմութիւն մը սկսան, մէկ կողմ

մէն Երբեք անկան, Սուլտան ու Երբեք անկան, որոնք ինչ գիտաւորութիւն ունենալը յայտնի էր: միւս կողմէն Վառլուի, Երբեք անկան ու Պէշերի: Վափուէնը հոգ տարաւ նոր գաղափարներ դնալու: ու 12 յունվարի 1805, Երբեք անկան գաղափարներ մը ըրաւ Վափուէնի հետ, որով աս տէրութիւնը կը պարտաւորէր ետեւ տալու քաղաքականութիւնը և յետեւ հազար զօրքով օգնելու անոր:

Եւ միջոցի Վափուէնը Երբեք անկան բնականութեան եւ անոր բոլորութեան, պարտաւորեց զանոնք որ տան իրեն Վափուէնի հին թագաւորներուն երկաթի թագը, որն որ իսկայն յոթարեցան տալու: ու Վափուէնը ալ խոստացաւ անոնց որ Երբեք անկան ամեն իր օրգիւղիւններէն մէկուն տայ, ու բաժնէ զանի Վառլուի տէրութեան, ինչ ատեն Երբեք անկան Վառլու կը ին պարպէ, ու Սուլտան ալ Երբեք անկան հասարակականութիւնը: Երբ որ Սուլտան երկնիցներէն քանի մը հոգի եկան, ու խորհրդարանին մէջ ըսին թէ յիշեալ թագը յոթարեցան և կընուիրեն իրեն, Վափուէնը պատասխան տրւաւ: "Չարութեան ոգին զուր տեղը պատճառներ կընուտէ, աս երկիրներու մէջ պատերազմ գրգռելու: Վառլուի սահմանը օրէնքներով ինչ որ

միացեալ է մեր տէրութեանը հետ, անանկ պիտի մնայ, ամենեւին ուրիշ նոր տէրութիւն մը պիտի չի խառնուի անոր հետ": Բայց աս կերպ խօսքերը՝ որ Վափուէնը ատեն ատեն կը կրկնէր ծանր պարագաներու մէջ, բնաւ ապահովութիւն մը չէին իտար: որովհետեւ Երբեք անկան կատարութիւնը անգաղափար կը ջանար իր թշնամական գործքերը առաջ տանալու:

Երբեք անկան 2 ին Վափուէնը ու Վառլուի ծամբայ և բան որ Երբեք անկան երթան և կատարեն իրենց թագաւորութեան հանգեր: Եւ ծամբորդութիւնը ասիկա մը եղաւ կայսր, Պրիէնի զինուորական վարժարանը երթալ, որ որ ինքը կը թուած էր, և միւսը իրեն իր մանկութեան ժամանակի բաները, որոնք ալ եկելի կը պայծառացնէին իր մեծաշուք փառքը: ծանցաւ նա ինչպէս վարժարանին ծառաները, ու հարցուց թէ ուր է այն քահանայ՝ որ իր վերակացուն էր: աս եկեղեցականը անտանը մօտ գեղի մը մէջ թեմական եպիսկոպոսին փոխանորդը ըլլալով, կանչուելուն պէս իսկայն եկաւ, աշխարհական հանգերը մը հազար: "Ինչո՞ւ քու պաշտօնիդ վերաբերեալ հազար տար չես հոգնիր, հարցուց անոր Վափուէնը: քահանայն կը պարտաւորի միշտ իր սեպհական հանգերը

կի շոգեհաւով մը Պէրուժ տանելով բանտը դըր-
ւեցան, և անանկ կըսէի թէ Կոստանդնուսօյլիս պի-
տի խրկըւին :

Աս բանտարկըւած շէյխերը հինգ հոգի են :
Լսոնց բռնըւելը իմացվածին պէս, Տիւրքներէն
1500 հոգիի չափ ժողովեցան շիւսէյին ճիւղ-
պէլաթի հրամանին տակը, որ երթան Պէթթէտի-
նի վրայ յարձակին . բայց Լօմէր փաշան շուտով
հանդարտեցուց զանոնք, համոզելով որ մէկ զի-
ձգեն աս դործը, որուն վախճանը աղետալի պիտի
ըլլար իրենց :

Լսոր վրայ շատ ուրախացան Վրիտոնեաները .
խակոյն Լիբանան լեռնէն իջնալով՝ ներկայացան
փաշային ու իրենց ծառայութիւնը նուիրելու անոր՝
մեծ յոժարութիւն մը ցըցուցին : Բայց աս բանիս
հարկաւորութիւն չունենալով փաշան, շնորհակալ
եղաւ ու խոստացաւ թէ անշուշտ պէտք եղած ա-
տենը կիմացընէ անոնց, որ կարող ըլլայ իրենց հա-
ւատարիմ բարուցը և քաջասրտութեան պտուղը
վայելելու : Երհաստատեն նաև, թէ քրիստոնէայ
շէյխերուն մէջն ալ գտնուելով խառնասէր ան-
ձինք, որոնք կը ջանան միշտ ազմուկ հանելու, զու-
նոնք ևս պիտի հեռացունեն անկէ . ու աս որոշ-
մունքը շատ հաճելի է խաղաղութիւն ուղղորդողն .
որովհետեւ լաւ գիտեն թէ միայն աս կերպով հար-
է զաղբիցունել բոլոր վրդովմունքները :

Մէհմէտ Սէշիտ փաշայ զննորական կառու-
վարիցը Լիբանոյն, յայտարարութիւն մը հրատա-
րակած է մօտերս՝ Վ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
հրամանաւ, որով կը ծանուցանէ թէ շիւսօտոտ-
ներուն տըված պաշտպանութիւնը՝ Բարձրագոյն
Վրանը բայաներուն, ամենեւին ընդունելու չէ :

Լօմէր փաշան հրովարտակ մը ընկալաւ Վ.
Պրանէն, իր պաշտօնին հաստատութեանը հա-
մար . աս հրովարտակը մեկիթներուն մէջ կար-
դացւելէն ետեւ, բոլոր Լսորեաների մէջ տարած-
ւեցաւ, զաղբիցունելու համար այն սուտ համբաւը
թէ յիշեալ փաշան պիտի զրկուի իր իշխանութե-
նէն :

Ֆ. Վազօլանի անունով առողջութեան ստեա-

նին բժիշկը Պէրուժ քարձաւ, Բաշէի մէջ և
շրջակայ գեղերը՝ ժանտախտէ զգուշանալու հա-
մար քարանդիւններ հաստատելէն ետքը : Լս բը-
ժըշկին ըրած կարգադրութիւնները զգուշութեան
համար, (թէպէտ Տիւրքներուն զխառնորները քիչ
մը հակառակութիւն կը ցուցնեն ու չեն ուզեր որ
հաղանդին) մեծ յոյս կուտան որ այսուհետեւ պիտի
չի կրնայ ժանտախտը միջամեծ կոտորածներ ընե-
լու : Լսկէց զատ յատուկ տեղ մըն ալ սահմանեց
քաղաքիս մէջ աղքատներուն ծաղիկի պատուա-
տութեանը համար :

ԵԳԻՊՏՈՍ

Լեքսանդրիա, 4 Մարտ :

Մէհմէտ Լի փաշան դեռ Լեքսանդրիա չի
գտնուաւ . կատարեալ խաղաղութիւն մը քաղաք-
կան ու առևտրական գործերու մէջ կը շարու-
նակէ միշտ թէ հոս և թէ Վասիլիէ :

Սայիտ փաշային համար կըսէի թէ, Կոստան-
դնուսօյլիս պիտի երթայ, կը հաստատեն նաև թէ
իր երթալուն պատճառը աս է որ՝ Լիզիպոսի նա-
ւատորմիկէն վեց գեղեցիկ նաւ Լսորին Վիհափա-
ռութեանը պիտի ընծայէ Մէհմէտ Լի փա-
շային կողմէն :

Ինք հաղար հոգի խրկուեցան զանազան ջրանցը-
նէրուն նորոգութեանը համար . արդէն քանի մը
օր է որ սկսեալ են Լիզիէի ջրանցըր նորոգելու :

Կըսէի թէ միտք ունի փաշան արմուրիքները ծա-
խելու, որ զննորներուն թօշակները ու ուրիշ զա-
նազան տէրութեանց ունեցած պարտքը վճարէ .
բայց չենք գիտեր թէ արդեօք ստոյգ է մի աս լու-
րը :

Մարտ 26ին հասաւ Պէրուժէն Լիսիպոս գաղ-
ղիացուց պոլիքը : Լս նաւը երբոր Սիրա կերթար
ճամբան գաղղիացուց թղթատար նաւին հանդի-
պելով՝ անոր յանձնեց գաղղիացուց տէրութեան
նամակները, ու աս էր Լեքսանդրիա գալուն պատ-
ճառը :

Հադին, և պէտքը չէ որ մէկ վայրկեան մըն ալ իր պաշ-
տօնը թաքուցանէ՝ Լիզիէիցականը գնաց շուտ մը իր
սովորական հանգերձը հագաւ . ու շատ չանցաւ միջոց
մը գտաւ կայսրը իր ըրած յանդիմանութեան փոխարէնը
հատուցանելու անոր : Հիսաբալ առ իսկ գնաց պարտ-
տեցաւ Սօդիէն ըսած գեղին շրջակայ տեղանքը, որ
ան վարժարանի պատանիներուն ժուռ գալու տեղերուն
մէկն էր :

Երկարձրէի թէ աս ճամբորդութեան մէջն էր, որ միտք
ունէր Լիզիէի վրայ յարձակելու . Վաղղիայի ու Սպա-
նիայի նաւատորմիկները՝ որոնց կը հրամայէին Կոնզոմ,
Սիլիէօլ ու Կրափինա ծովապետները, Լիզիէիան կը զ-
գինէր պիտի երթային, Սանիկա ծովէն անդղիացիները
հեռացընելու համար, որ պղտիկ նաւախումբները դի-
րութեամբ մէկ տեղ ժողվելու : Բայց անդղիացոց ծու-
վամբաբի կորքերը անհոգ կեցած չէին . ուստի Սիլիէօլ
զարնընցաւ Վալաէր անունով անդղիացի ծովապե-
տէն, Սիլիսիպոսի հրահանգանին առջև : Սիլիսիպոս,
թէպէտ չի կրցան յաջողութեամբ գլուխ տանիլ ինչ որ
գրած էին մտքերին . այսու ամենայնիւ մեծ վախ տըլին
Լիզիէի :

Սայիտի ծին՝ երբ որ Վափուէն Սիլիսի կերթար,
Սարենկոյի պատերազմին գաշտը գնաց, ուր տեղ ժող-
վեաւ էին այն կողմերը գտնուող բոլոր գաղղիացի
գունդերը . այս զննորական հանգէսին օրը՝ վերստին
հագաւ հասարակապետութեան ժամանակի զօրավարու-
թեան հանգերձը և գլխարկը՝ որն որ այն մեծ պատերազ-
մին օրը հագած էր . ու արձան մը կանգնել տըվաւ հոն
ի յիշատակ այն քաղ զննորներուն, որոնք իրենց կեանքը
զոհելով՝ այն փառաւոր յաղթութիւնը ստացել էին :

Լիզիէ օրը Սիլիսի մտաւ Վափուէն, ու 26ին Լիսիպո-
սի պատերազմի կէտը մէջ, Լիզիէի թաղաւոր պըսա-
կեցաւ . աս մարաքաղաքիս արը Լիսիպոսըր Վափ-
ուրա անուն՝ որ աստուածային պաշտօնը կը կատարէր,
Լոմարտիայի նախնի թաղաւորներուն երկրթէ թագը
տըվաւ անոր, որ ինք իր ձեռքովը գլուխը դրաւ, (ինչ-
պէս որ ըրած էր Վարդը՝ կայսր օծվելու տանը) ա-
սանկընելով . Լստուած տըվաւ ինծի աս թագը . պիտի
պատժուի ո՛վ որ դպիկ նէ անոր : Լս խորհրդաւոր
խօսքը Եղաւ երկրթէ թագի կարգին նշանը՝ որ ինքը
հարկեց :

Հիշիսի 10ին մեկնեցաւ Սիլիսիէն, ու Վասիլիէն,

Փաշային հրամանաւը կանոն դրուեցաւ որ այ-
սուհետեւ, որ և իցէ սեաւ ափրիկեցի, թէ այր և
թէ կին, Լիզիպոսէն օտար երկիր տանելու որ
ըլլան, մարդ գլուխ 500 դուռուշ տուրք առնելի
անոնցմէ :

Կըշարունակվի միշտ ծովեղերքները ամուրցը-
նելու շինութիւնները :

Լեքսանդրիա քանի մը ժանտախտի դիպ-
ուածներ պատահեցան . այսու ամենայնիւ անանկ
կը կարծուի որ աս մահաբեր հիւանդութիւնը եր-
կիւղալի չէ առ այժմ, որովհետեւ շատ թեթեւ է,
ու եւրոպացիները ևս դեռ չըսկան զգուշութիւն
ընել :

ԳԼԿԼԻՆ

Փարէշ, 28 Մարտ :

Աս օրերս խորհրդականներուն մէջ Լիզիէի
վրայով երկարօրէն խօսեցաւ, մանաւանդ Մէ-
ղայիի նաւահանգստին համար . մինչև հիմայ
ստոր խօսքը ամենեւին եղած չէր, այսու ամենայ-
նիւ բոլոր խորհրդականները միաբերան վկայեցին
թէ խիստ հարկաւոր է որ հոգ տարվի ի գործ
դնելու համար այս խորհուրդը, այսինքն՝ մէկ աղէկ
նաւահանգիստ մը շինել այն ծովեղերքը, նաւերուն
աւազանութեանը համար : Լս ալ ըսին ժողովոյն
մէջ, թէ Վաղղիայի առած տեղանքը Լիզիէի
մէջ՝ ալ էվելի հաստատութիւն կունենան, թէ որ
մէկ ընդարձակ նաւահանգիստ մը շինել հոն, անանկ
որ փոքրիկ նաւատորմիկ մը և բազմութիւն վաճա-
ռականի նաւեր կարող ըլլայ պարունակելու :

Աս անգամ հաճելի լուրեր չառնիք Լիզիէի
կողմէն : Հռչակաւոր Լիզիէի Լիսիպոսիցաւոր կու-
ւած, Մարտի (մարտի) թաղաւորութեանը
մէջ ուլ՝ հաղար հոգիի չափ զօրք ժողվելով, անոնց
հետ մէկ տեղ թըլքմանէն ըսած նահանգը մտեր-
է : Բայց կըսէի որ այն կողմերը գտնուող գաղ-
ղիացի վորավարը թէպէտ սաստիկ զարնընէ, անոր
հետ, սակայն բաւական զօրք չունենալով՝ ստիպ-
ւեր է շուտով փախչել ու բերդը մոնալ, խել մը

Վեպիէրա, Սերոնա, Սանդուա, Պոլոնեա, Ղենո-
վա և Վուլին քաղաքները կարգաւ այցելութիւն ընելէն
ետեւ, յունիս 11ին ճամբայ կըսէ Սոնգէնկոյ երթալու,
ու իրեք օրվան մէջ հասաւ հոն, անկէց ալ Վարդը գը-
նաց : Բայց ժամանակին պարագաները թող չի տըլին
որ Վափուէն խաղաղութեամբ վայելէ իր փառքը . գի-
տես թէ աս երեւելի մարդուն բաղձն էր որ իր մեծութիւնը
միշտ կեպէնար, քանի որ իր հանգստութիւնը կը կո-
սընցունէր :

Որչափ որ Վափուէն Պոնտիաութի փառքը կեպե-
նար, այնքան էվելի թշնամութիւն կը ցուցնէին անոր .
Լիզիէի մեծամեծ պաշտօնատարները . ասոնց պա-
տուասիրութեանը արդիւնքն էր որ անատենը նոր դաշ-
նադրութիւն մը հաստատուեցաւ Մեծ Բրիտանիայի .
Ուստաց, Լատարիոյ ու Շվեդի մէջ : Բրիտանիայի տե-
րութիւնը՝ թէպէտ անանկ կը ցուցնէր թէ միաբանիլ
չուղեր ու չեղբ պիտի մնայ, բայց գաղաղակ, անոնց հե-
մէկ էր :

Լստու ամենայնիւ Լեքսանդրիէի, Հեղպոլիսի, Մէ-
միսիէի, Լիզիէի ու Լուլի յաղթութիւնները, Պա-
վեռայի ու Սենայի առնուիլով՝ մէկ պատրաստութիւն

մարդ կորսնցունելէն ետեւ Լսոր վրայ խնայ քա-
նի մը գունդ զօրք խրկեր են վերոյիշեալ նահան-
գը . ուստի կը յուսանք որ անշուշտ վրէժ պիտի
առնէ գաղղիացի զօրավորը իրեն կորստեանը փո-
խարէն : Իսկ որ աս անցքը հաստատուիլու ըլլայ ,
ք' թէ որ ստոյգ իմացվի , թէ Կարողի թագաւորը
ևս Լսորի լքատիւրի կողմնակիցն է , անտեսելի Գաղ-
ղիայի ու յիշեալ տէրութեանը մէջ հարկաւ կռիւ
մը կը ծագի :

ԱՆԳՂԻՒ

Կըկարծուի թէ աս օրերս տէրութեանը պիտի
հարցուի Արեւելեան գործքերուն ինչ վիճակի
մէջ ըլլալը : Բայց Հնդկաստանի և Չինիսիայի
կողմերը բազմաթիւ զօրքեր խրկելու եւանդէն
կերևայ , որ անգղիական տէրութիւնը մեծ փութով
հոգ կը տանի աս գործքերուն վրայով . որովհետեւ
շատ վաճառականի նաւեր վարձը կ'առնէ , պատե-
րազմական պաշար և զօրք տանելու համար այն
կողմերը :

Որովհետեւ որ Սըր Պ. Տիւրքման Հնդկաստան
երթայ , Արեւելեան խրկուած զօրքերուն հրա-
մանատարութիւնը ընելու : Հինգ գունդ զօրք պատ-
րաստուեցան որ մեկնին . անգղիական զօրքերուն
թիւը 15,000 հոգիէն է վերի ըլլալու է : Կոր գուն-
դեր պիտի պատրաստուին ան զօրքերէն՝ որ հիմայ
գունդն են կամ զանազան տեղանք : Այժմ 750
էն մինչև 1000 հոգի է վերջեան Արեւելեան Հնդ-
կաստան և Չինիսիայի խրկուելու գունդերուն , և
1,200 հոգիի կը հասնին անոնք որ ուրիշ տեղանք
պիտի խրկուին :

Անտրայի մէջ հետաքրքրական վեճ մը ծա-
ղեցաւ . զիստուր եկեղեցականները կրտսն թէ անգ-
ղիայի թագուհւոյն օրդին Կալէսի օրինաւոր իշ-
խանը չէ , ու ոչ ալ Մեծին Բրիտանիոյ ամբողջ
ժառանգ ըլլալու յարմար : որովհետեւ իր կնքաճո-
րը Բրուսիոյ թագաւորին դաւանութիւնը՝ անգղիա-
կան հաւատքի սկզբունքներուն համեմատ չէ : Աս
բանի վրայով եղած հակառակութիւնը օրէ օր է
վելնալու վրայ է :

Հինքը Լազերիցի յաղթութեանը , որն որ պատմու-
թեան մէջ գրված գինեւորական մեծամեծ յաղթութիւն-
ներէն մէկն է . որովհետեւ ուստայ կայսրը Լազերիցի
ն, և աւստրիացոյ կայսրը՝ Պրանսլիկոս ի անձամբ կը-
հրամայէին իրենց բանակներուն , ու շարաշար յաղթու-
եցան : Կորիւր դեռ չըսկաւ , Կաթողիկոս Ժուս Եկաւ
իր բանակին մէջ ու աս խօսքը զօրքեց զօրքերուն .
"Օ՛րհնորներ , պէտք է աս պատերազմը լրացունել ,
կայծակի պէս , յարձընելով մեր թշնամիներուն վրայ , որ
ամբ չնան ու իրենց հպարտութիւնը իջնայ" : Լազերիցի
սիրտ առին զինուորները աս խօսքէս , որ իսկոյն գլխարկ-
նէն անցուցին հրացաններու սլաքին ծայրը , ու միաբե-
րան սպառնալէն , "Կեցցէ՛ կայսր" . ու գրեթէ աս և-
րա պատերազմը սկսկաւ նշանը : Լսոր վրայ շատ չի
քըշեց թշնամութեանը սարսափելի ձգիւր լուսեցաւ
ամեն կողմէն . Երկու հարիւր թշնամութեւ , և գրեթէ եր-
կու հարիւր հազար հոգի , զարհուրելի շառաչելն (շա-
մաթա) կը հանէին : Լս պատերազմի մէջ՝ գաղղիացիք
սաստիկ ջարդ մը տարով տատրիական և ուստայ զօրքե-
րուն , անոնք երեւելի զօրապետներէն ալ 10-12 հոգի

Լս վեճը հասկընալու համար պէտք է գիտնալ՝
որ անգղիացոյ թագաւորը միանգամայն անգղիական
եկեղեցւոյն ալ գլուխն է : Արդէն յայտարարու-
թիւններ հրատարակեցան Կալէսի իշխանին ա-
պագայ թագաւորութեանը դէմ : Անտրայու եկե-
ղեցականները իրենց եպիսկոպոսին հետ յայտնի
հրատարակեցին , որ արքայազուն օրդին օրինաւոր
ժառանգ չէ ամբողջ : Աւելցնողը եպիսկոպոսը
աս օրինակին հետեւեցաւ և աս թիմին բոլոր քա-
հանները միաբանեցան անոր հետ : (Բաթորի
համալտարանը ևս ասոնց հետ է :

ԶՄԻՌՆԵԼ

17 Կարել :

Ինչպէս մեր նախնիքաց թիւովը ծանուցեր
էինք , անցած շաբաթ զիշեր՝ աշխարհագրու-
թեան , երկրագտութեան և Ֆիզիկայի դաս առ-
նող աշակերտներուն հարցաքննութեան մասնաւոր
հանդէսը կատարվեցաւ Թանգարան Վերձանու-
թեան մէջը . ուր տեղ քաղաքիս բոլոր հայկազուն
ուսումնականները և ուսումնասէրները ժողովրդած
էին . որոնց ազգասիրական եւանդը ալ աւելի
շարժելու համար՝ Մեծայարդի Լազերիցի Կարա-
պետ աղան և հակառակ աղան ևս հաճեցան մարգա-
տիւրաբար անձամբ գալ ու ներկայ գտնուիլ աս
ուսումնասիրական հանդէսին , ու քաջալերական
քաղցր խօսքերով պատուեցին վերատեսուցները ու
վարժապետները , յորդորելով զանոնք հայրենասի-
րական հոգեով՝ շարունակել յարատուութեամբ
իրենց ուսումնասիրական ջանքը ի պայծառութիւն
ազգիս :

Սինեայ Բնկերութեան բարեկարգութիւնները
ու ազգաօգուտ պտուղները տեսնալով՝ ինքնայօժար
բարեհաճեցաւ Լազերիցի Կարապետ Կարապետ
աղան տասը բաժին գրվիլ ի նպաստ յաւաքաղի-
մութեան նորահաստատ ընկերութեանը . որն որ
կը յուսանք թէ , ամենայն յաջողութեամբ ալ ա-
ւելի պիտի ծաղկի հայկազուն երեւելի ազգասէր
ներուն մարդասէր ինամբովը ու օժանդակութեամբ
բը :

սպաննեցին . քառասուն հինգ զօրով առին , ու հա-
րիւր յետեւ թնդանով : Գաղղիացիք իրենց թշնամի-
ներէն սակաւաթիւ էին , որոնց թիւը 105 հազարի կը-
հասնէր , այսինքն՝ 80 հազար ռուս և 25 հազար աւստրիա-
ցի : Լս բանակին կէտը ջարդուեցաւ , մնացածներէն՝ մեծ
մասը զենքերնին վար գնելով անձնատուր եղան , ու մէկ
փոքրիկ մասն ալ հազիւ թէ կըցաւ փախչիլ : Լազերիցի
կայսրը չի կըցաւ ուրիշ կերպով աշատելու ուստայ բա-
նակին մնացած զինուորները , բայց և թէ զինադադարում
ինգրելով , որուն մէկ պայմանն ալ աս էր , որ աւստրիա-
կան և ուստայ զօրքերը իրենց աւհանաւ տեղը եր-
թան Գաղղիայի բանակին պաշտպանութեամբ :

Լս հաշակաւոր յաղթութեանը վրայ երկու օր անցնե-
լէն ետքը , Լստրիայի կայսրը այցելութիւն եկաւ Լա-
փոլէոնի , այն բացօթեայ տեղը՝ ուր կը բնակէր նա . "Լս
կընդունի՞մ զձեզ , ըսաւ յաղթողը , աս պալատին մէջ
ուր որ կը բնակիմ Երկու ամիսէ ի վեր" : Պատասխան
տրվաւ Պրանսլիկոս կայսրը . "Ես անտես ազգի օգուտ
կը քաղէք աս բնակութենէն , որ անշուշտ ձեզի հա-
ճելի պիտի ըլլայ" :

Յօժարամիտ սրտիւ կը փութանք մեր մտերիմ
երախտագիրութեան յորդանքը հրատարակաւ մա-
տուցանել հոգալի (Լափոլէոն) Մեծապետին
Մուրատ աղայի հարութիւնեան . որ թէպէտեւ
բաղնաւորական երեւելի գործքերով , ք' Լաբուրի ,
Սարտենայի ու Միտիեալ Կահանգայն Լափոլ-
գայի հիւպատոսութեան բարձր պաշտօններով
զբաղուիլ է , այսու ամենայն ազգասիրական հոգ-
ւով յօժարամիտ յանձնառու եղաւ ի ժամանակին՝
գործակալութեան Երշաբույ Երաքատեան , ու մար-
դասիրաբար միշտ խնամք կը տանի անոր յաւաքա-
ղիմութեանը ան կողմերը՝ ի լուսաւորութիւն հայ-
կազուն ժողովրդոյ :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻՒ

1 ի վերիւր , 20 Մարտ :

Բամպակ : Մի և նոյն անշարժութեան վիճակի
մէջ կը գտնուի ու գիները օրէ օր իջնալու վրայ
են . որովհետեւ շատ ապրանք կայ քաղաքիս մէջը ,
ու զնոյ առնող խիստ քիչ է : Լս շաբաթ 46,078
պալեա բամպակ գուրսերէն եկաւ . ու մինչև այսօր
իրէք ամբողջ մէջը 392,239 պալեա եկած է . ու
րոնցմէ 5838 պալեան Լազիպոսի տեսակ է : Հիմակ
ընդ ամենը հին և նոր բամպակ՝ 433,540 պալեա
կայ քաղաքիս մէջը . իսկ անցած տարի աս տես-
նըս միայն 372,360 պալեա կար . ըսել է որ աս տա-
րի 61,180 պալեա աւելի մնացեր է :

ԳԼԳՂԻՒ

Մարտիկա , 30 Մարտ :

Քաղաքիս առուտուրը հասարակօրէն մի և նոյն
թուլութեան վիճակի մէջ կը գտնուի , ու թէպէտեւ
քիչ շատ գործառնութիւններ կը լինեն բայց անձե-
ռնուող գիներով :

Բամպակ : Լափոլէոնի տեսակներէն խիստ քիչ
ծախվեցան աս շաբաթ . ու Լաւրոպայի մայրաքա-
ղաքներէն եկած անյաջող լուրերուն նայելով ,

Լս տեսութեան վախճանը եղաւ գաղնագրութիւն մը
և զինադադարում հաստատուել Լազերիցի մէջ . Սա-
վարի զօրապետը Լազերիցի կայսր տարաւ գաղնաց
թուլութեան օր ան ալ հաստատուե . բայց նա մտածելով որ աս
բանը շատ մեծ նուաստութիւն է իրեն , ամենեւին չըն-
դունեց , ու երաւ Բեդրպուրի գնաց : Հետեւեալ օրը ու-
րոշվեցաւ որ Գաղղիայի և Լստրիայի կողմէն լիա-
կաւար իշխանութիւն ունեցող պաշտօնատարներ նստին
Բեդրպուրի մէջ , ու խաղաղութիւն ընելու վրայօք խոր-
հին : Արքայապետ գեկտեմար 25 ին հաստատուեցաւ հաշ-
տութիւնը , որով Լափոլէոն Լափոլէոնի թագաւոր ձանձ-
ցան , ու իր գաղնակիցները՝ Պալիկէոնի և Վիրգէմպեր-
կի կայսրներին իշխանները թագաւոր անուանեցան .
Արեւելի քաղաքը Լափոլէոնի թագաւորութեանը հետ
միացաւ

(պիտի շարունակուի)

